

ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ НАДАННЯ КОНЦЕРТНИХ ПОСЛУГ**LEGAL CHARACTERISTICS OF THE CONTRACT
FOR THE PROVISION OF CONCERT SERVICES**

Доценко О.О., к.ю.н.,

доцент кафедри права та публічного адміністрування

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

Стаття присвячена правовій характеристиці договору надання концертних послуг. Договори у сфері шоу-бізнесу, до яких відносяться і договір надання концертних послуг, покликані узгоджувати волю суб'єктів економічної діяльності, виступають засобом регулювання економічних відносин і тим кінцевим результатом, у якому воля сторін знаходить своє загальне вираження.

У ринковій економіці існує велика кількість культурно-видовищних послуг, в тому числі і концертних, які теж регулюються договором. Аналізується, що в законодавстві відсутній термін «концертна послуга», а як наслідок відсутнє поняття договору про надання концертних послуг. Така прогалина в українському законодавстві є суттєвим недоліком у правовому регулюванні послуг.

Досліджується, що договір надання концертних послуг будучи різновидом договору надання послуг, породжує зобов'язання по здійсненню виконавцем послуг відповідних дій щодо задоволення потреби глядачів і обов'язок контрагента прийняти їх і внести обумовлену договором плату.

Договір надання концертних послуг може бути публічним договором, так і не бути таким, що залежить від суб'єктного складу договору. Сторонами договору про надання послуг є виконавець і замовник. Не існує будь-яких спеціальних вимог до суб'єктного складу зобов'язання про надання концертних послуг. Залежно від цілей замовника (або це задоволення власної потреби, або потреб інших осіб з метою отримання прибутку або іншою метою) можна виділити кілька різновидів договору надання концертних послуг з різним суб'єктним складом. Умови договору надання концертних послуг з громадянами-глядачами, є стандартними і заздалегідь визначаються виконавцем. Відтак договір надання концертних послуг віднесено до публічних договорів.

Охарактеризовано істотні умови договору надання концертних послуг, до яких належать умови про предмет, ціну, термін, місце, а у разі, коли до договору додається райдер, то й усі його пункти, оскільки у всіх без винятку випадках в даному документі прямо вказується, що всі його вимоги є обов'язковими для виконання.

Ключові слова: концерт, договір, виконавець, замовник, строк, ціна, якість, публічність, райдер.

The article is devoted to the legal characteristics of the contract for the provision of concert services. Contracts in the field of show business, which include the contract for the provision of concert services, are designed to harmonize the will of economic entities, act as a means of regulating economic relations and the final result in which the will of the parties finds its general expression. In a market economy there is a large number of cultural and entertainment services, including concert services, which are also regulated by an agreement. It is analyzed that the legislation does not contain the term "concert service", and as a result there is no concept of a contract for the provision of concert services. Such a gap in Ukrainian legislation is a significant drawback in the legal regulation of services.

It is studied that the contract for the provision of concert services, being a type of service contract, gives rise to the obligation of the service provider to perform appropriate actions to meet the needs of the audience and the obligation of the counterparty to accept them and pay the fee stipulated by the contract.

The contract for the provision of concert services may or may not be a public contract, depending on the contracting parties to the contract. The parties to the contract for the provision of services are a contractor and a customer. There are no special requirements for the subject composition of the obligation to provide concert services. Depending on the goals of the customer (whether it is satisfaction of their own needs or the needs of other persons for profit or other purposes), several types of a contract for the provision of concert services with different contracting parties can be distinguished. The terms and conditions of the contract for the provision of concert services with citizens-viewers are standard and are determined in advance by the contractor. Therefore, the contract for the provision of concert services is referred to public contracts.

The essential terms and conditions of the contract for the provision of concert services are described, which include the terms and conditions related to the subject matter, price, term, place, and in case the contract is accompanied by a rider, then all its clauses, since in all cases without exception, this document expressly states that all its requirements are binding.

Key words: concert, contract, contractor, customer, term, price, quality, publicity, rider.

Суспільні відносини, що складаються з приводу надання послуг у сфері культури, є досить різноманітними і охоплюють різні сторони культурної діяльності. Формування правових засобів регулювання надання концертних послуг, як найбільш динамічного напрямку у сфері культури є на наш погляд, пріоритетним завданням.

Будь-яке нове явище реального життя з часом знаходить своє відображення в праві і законодавстві. Актуальність дослідження вказаної теми не викликає сумнівів. Саме цей напрямок культури найбільш інтегровано в ринкову систему країни, що будується в основному не на базі бюджетного фінансування, а на принципах платності, що безумовно свідчить про необхідність детальної правової регламентації такої діяльності в першу чергу, з метою захисту інтересів економічно більш слабкою боку – глядача.

В сучасній науці питанням вивчення шоу-бізнесу, а також його правовому регулюванню присвячено праці таких науковців як І. А. Силонов, А. Бертранд, М. Флетчер Рейнолдз, С.І. Жданова, Ельдар Голдберг, А.П. Калениченко, А.В. Хачатур'ян, М.М. Поплавський, С.В. Іванов, Н.В. Кротова. Проте вище перелічені

науковці розглядали шоу-бізнес у його загальних правових аспектах та не спрямовуючи своє дослідження на конкретний інститут шоу-бізнесу.

Метою нашого дослідження є визначення особливості договору надання концертних послуг, його характерні ознаки та істотні умови, виділити види договорів у сфері концертних послуг, а також визначити можливі форми укладення таких договорів.

У процесі проходження в державі реформ, розвиваються існуючі і складаються нові суспільні відношення, успішне здійснення і подальше вдосконалення яких неможливі в сучасних умовах без правового регулювання. Цивільний кодекс не регулює в індивідуальному порядку договір надання концертних послуг. Більше того, важко взагалі знайти будь-який нормативно-правовий акт, присвячений культурно-видовищним послугам. Винятком є тільки Закон України «Про гастрольні заходи в Україні».

Відповідно до Закону України «Про гастрольні заходи в Україні» гастрольні заходи – це видовищні заходи (фестивалі, концерти, вистави, лекційно-концертні, розважальні програми, виступи пересувних циркових колекти-

вів, пересувні механізовані атракціони типу «Луна-парк» тощо) закладів, підприємств, організацій культури, творчих колективів, у тому числі тимчасових, окремих виконавців за межами їх стаціонарних сценічних майданчиків. Гастрольні заходи, за винятком благодійних гастрольних заходів, проводяться з метою отримання доходів [1].

Досліджуваний вид послуг не отримав належної спеціальної уваги законодавця і при цьому підпадає під категорію послуг, що дозволяє застосовувати до них положення глави 63 ЦК України.

Частина 2 ст. 901 ЦК України встановлює межі дії глави про надання послуг, вказуючи на те, що положення глави про надання послуг можуть застосовуватись до договорів про надання послуг, якщо це не суперечить суті зобов'язання. Таким чином, до цього переліку можуть належати будь-які не поійменовані послуги, в тому числі і концертні. Однією з ознак концертних послуг є їх масовість.

Ст. 902 ЦК України «Виконання договору про надання послуг», стосується тільки питання особистого надання послуги виконавцем. Представляється, що назва цієї статті ширше її змісту, оскільки особисте надання послуги це тільки один з елементів належного виконання. Коли договір надання концертних послуг укладається між безпосереднім виконавцем (артистом, творчим колективом або їх представником) і його контрагентом – посередником-організатором, то їх відносини укладаються в рамках ст. 902 ЦК України. Інший випадок – коли замовником послуг виступає глядач, який уклав договір з організатором концерту. Формою договору надання концертних послуг з глядачем є вхідний квиток, в якому може бути прямо і не вказано хто є виконавцем концертної програми. У цьому випадку, відповідно до ст. 902 ЦК України, послугу повинен надавати (тобто співати пісні) посередник-організатор, що суперечить інтересам глядача. Дана особливість досліджуваних послуг повинна знайти відображення у відповідному нормативно-правовому акті, який регулює концертну діяльність.

Ст. 903 ЦК України вказує на питання оплати послуг. Замовник зобов'язаний оплатити надані йому послуги в розмірі, у строки та в порядку, що встановлені у договорі. На нашу думку, питання про терміни і порядок оплати досліджуваних послуг повинен бути імперативно врегульовано в певному нормативно-правовому акті про надання концертних послуг і відображати ту думку, що остаточні розрахунки за концертні послуги між безпосереднім виконавцем (артистом) та замовником, що замовляють послуги в інтересах глядачів, здійснюються після належного виконання артистом своїх зобов'язань за договором.

У ринковій економіці існує велика кількість культурно-видовищних послуг, в тому числі і концертних, які теж регулюються договором. Однак у теорії і законодавстві не сформовано визначення терміну «концертна послуга», а як наслідок відсутня і поняття договору про надання концертних послуг. Така прогалина в українському законодавстві, що на наш погляд, є істотним недоліком у правовому регулюванні послуг.

У спробі дати визначення договору надання концертних послуг можна взяти за аналогію інший різновид культурно-видовищних послуг, як наприклад, театральні постановки, демонстрування музейних колекцій, циркові вистави, кіно-відеопокази і т.п. Проте наявні нормативно-правові акти, які, так чи інакше стосуються організацій, що надають перераховані послуги, не містять у собі поняття договору таких послуг і механізмів регламентації досліджуваних відносин.

Наприклад, згідно Закону України «Про театри та театральні справи» дається визначення театру та театральної справи. Зокрема театральною справою є комплекс заходів, спрямованих на створення, публічне виконання та публічний показ творів театрального мистецтва, їх поширення

і збереження, забезпечення умов для розвитку театральної творчості, професійної освіти, науки, театральної журналістики, видавничої діяльності з історії, теорії та практики театального мистецтва, відповідної музейної та архівної діяльності [2].

Договір надання концертних послуг має ряд ознак. Будучи різновидом договору надання послуг, досліджуваний договір за своєю правовою природою слід вважати консенсуальним, двостороннім і оплатним. Цей договір породжує зобов'язання по здійсненню виконавцем послуг відповідних дій щодо задоволення потреби глядачів і обов'язок контрагента прийняти їх і внести обумовлену договором плату.

Даний договір є консенсуальним тому, що надання послуг передуює узгодженню між сторонами умов про вид послуг, їх якості, про порядок і строки надання та інших умовах договору. Момент укладення договору не збігається з його виконанням, хоча іноді їх може розділяти незначний відрізок часу. Наприклад, у потенційного глядача з'явилася можливість придбати квиток на улюбленого виконавця за кілька хвилин до початку концерту, проте виконання послуги передуює укладенню угоди, оскільки громадянин з'ясує інформацію про неї і вирішує, чи прийняти дані умови, уклавши тим самим договір шляхом приєднання. Людина, що купує квиток з метою проведення дозволяє, цілком може відмовитися від ідеї відвідати концерт, оскільки він може бути незадоволений його тривалістю, ціною або іншими обставинами. Таким чином, обов'язки у організацій, що надають досліджувані послуги, виникають тільки з моменту придбання глядачем вхідного квитка.

Наявність взаємообумовлених суб'єктивних прав і обов'язків у обох сторін договору надання концертних послуг дозволяє характеризувати його як двосторонній, на відміну від односторонніх договорів, у яких в одній зі сторін є тільки права, в іншій – тільки обов'язки. У договорі надання послуг на замовника законодавчо покладено лише один обов'язок – з оплати послуг, що відображено у п. 1 ст. 903 ЦК України.

Важлива особливість договору надання концертних послуг полягає в тому, що він може, як бути публічним договором, так і не бути таким. Дана обставина залежить від суб'єктного складу договору. Якщо відповідна угода укладається між безпосереднім виконавцем (артистом, творчим колективом) і суб'єктом, який, не збирається особисто споживати послугу, тобто, по суті, є посередником між виконавцем і глядачем і отримує комерційний або інший інтерес, то такий договір не буде публічним. Кожний такий договір є суто індивідуальним і вимагає ретельного обговорення багатьох моментів. В іншому випадку, коли контрагентом за договором виступає глядач, тобто безпосередній споживач культурно-видовищної послуги, договір буде публічним [3, 63].

Частіше за все, умови договору надання концертних послуг з громадянами-глядачами, є стандартними і заздалегідь визначаються виконавцем. Вкрай важко розробити тисячі різних договорів, індивідуально для кожного глядача при наданні відповідних послуг. Таким чином, угода між глядачем і виконавцем концертної послуги, крім того, що являє собою публічний договір, також є договором приєднання. Відповідно до ч. 1 ст. 634 ЦК України договором приєднання є договір, умови якого встановлені однією із сторін у формулярах або інших стандартних формах, який може укладений лише шляхом приєднання другої сторони до запропонованого договору в цілому.

Даний спосіб укладання договору застосовується у випадках масового звернення громадян за певними послугами. У зв'язку з цим, при укладанні договору виконавці використовують розроблену ними стандартну форму договору, розраховану на багаторазове застосування для укладання однотипних угод [4, с. 6].

У випадку з концертними послугами такою формою є вхідний квиток. Договір надання концертних послуг діє з моменту підписання або, якщо мова йде про глядача, з моменту покупки квитка, до його належного виконання. Договір укладається на один захід, щодо якого, як правило, відомий час його початку і тривалість. Отже, досліджуваний договір є строковим. Це дуже важлива умова, оскільки глядач укладає договір, тільки співвідносячи час проведення заходу зі своїм вільним часом, який він може витратити на ці цілі. Найчастіше запропонований артистом час проведення концертного заходу стає визначальним моментом у прийнятті організатором – посередником рішення укласти договір чи ні.

Сторонами договору про надання послуг є виконавець і замовник. Не існує будь-яких спеціальних вимог до суб'єктного складу зобов'язання про надання концертних послуг.

Залежно від цілей замовника (або це задоволення власної потреби, або потреб інших осіб з метою отримання прибутку або іншою метою) можна виділити кілька різновидів договору надання концертних послуг з різним суб'єктним складом. Не викликає сумнівів те, що будь-який такий договір завжди передбачає присутність глядачів, які можуть однак мати різний правовий статус, як контрагентів за договором, так і третіх осіб. Положення третіх осіб також диференціюється. В одному випадку вони мають право пред'явлення претензій безпосередньому виконавцю культурно-видовищної послуги (концерту), і тоді має місце договір на користь третіх осіб [5, с. 18]. В іншому випадку у них немає такого права, і тоді конструкція договору називається не «на користь третіх осіб», а «про виконання третім особам».

Кінцевою метою будь-яких правовідносин з надання концертних послуг є задоволення відповідних потреб тих осіб, в інтересах яких і укладаються такі договори (глядачів). А.І. Петров зазначає, що «якщо послуга носить особистий характер, то виступ організації як безпосереднього споживача послуги неможливо. Так, послуги медичного, видовищного характеру, репетиторство припускають вплив безпосередньо на людину, її тіло, інтелект і т. д. По самій природі послуги не можна виробляти про запас, накопичувати, тому у випадках конкретним послугоотримувачем завжди виступає громадянин» [6, с. 85]. Таким чином, глядачем може бути тільки фізична особа. Перш за все, глядач є споживачем концертних послуг.

Наступним суб'єктом є посередник-організатор. Ця особа виступає замовником – у відносинах з безпосереднім виконавцем (артистом), а також виконавцем – у відносинах з безпосереднім споживачем (глядачем). Саме у прийнятті посередником-організатором зобов'язань здійснити весь процес підготовки та у проведенні концертних заходів полягає сутність його діяльності.

Замовниками досліджуваного договору також можуть бути і держава, і відповідні державні органи та органи місцевого самоврядування, в рамках організації заходів відповідного рівня, а також будь-які юридичні та фізичні особи.

Необхідно відзначити, що досліджувані відносини оформляються договором, який може носити зовсім різні назви. На практиці його називають концертним договором, договором на організацію концертного виступу,

договором взаємного надання послуг і навіть договором підряду. Тут, як правило, містяться умови про предмет договору, час і місце проведення заходу, ціну договору, спосіб оплати, а також, про права, обов'язки та відповідальність сторін.

Незмінним є те, що такий договір завжди містить додаток, що є його невід'ємною частиною, яке відображає вимоги артиста. Ця програма носить назву «райдер» [7]. Вважаємо за можливе дати таке визначення даного терміну. «Райдер» – це перелік вимог виконавця (у тому числі гастролюючого) до приймаючої сторони (замовника концертних послуг), що складається з технічної та побутової частин. У разі прийняття замовником даного переліку всі його пункти стають істотними умовами договору надання концертних послуг.

Умова про предмет договору, як єдину умову, віднесена ст. 638 ЦК України до числа істотних умов будь-якого договору, індивідуалізує предмет виконання, визначає характер самого договору.

Договір надання концертних послуг є видом договору надання послуг, а, отже, на його регулювання поширюють дію норми, що містяться у розділі 63 ЦК України. Вважаємо, що предметом договору про надання концертних послуг є дії виконавця щодо належної організації та проведення концерту і відповідно, їх оплата замовником.

До істотних умов договору надання концертних послуг, крім предмета, на наш погляд, необхідно також віднести умови про ціну, термін, місце, а у разі, коли до договору додається райдер, то й усі його пункти, оскільки у всіх без винятку випадках в даному документі прямо вказується, що всі його вимоги є обов'язковими для виконання. В іншому випадку артист залишає за собою право відмовитися від виступу.

Відповідно до визначення договору про надання послуг (ч. 1 ст. 901 ЦК України) замовник зобов'язується оплатити надану йому послугу виконавцем. Слід зазначити, що умова про ціну у всіх відплатних договорах відносилася до істотних умов.

Проведене дослідження поняття та змісту договору надання концертних послуг приводить до висновків.

Договір надання концертних послуг – це правочин, в силу якого одна сторона – професійний виконавець або посередник-організатор, зобов'язується у встановлені терміни надати іншій стороні – замовнику (громадянам або юридичним особам), послуги з організації та проведення концерту для особистих потреб або в інтересах третіх осіб, своїми силами або за допомогою залучення до виконання третіх осіб, а інша сторона зобов'язується оплатити ці послуги і виконати обов'язки, передбачені договором. Даний договір є консенсуальним в силу того, що надання послуг передуює узгодженню між сторонами умов у вигляді послуг щодо ціни, їх якості, про порядок, місце і терміни надання. Важлива особливість договору надання концертних послуг полягає в тому, що він може, як бути публічним договором, так і не бути таким.

Вважаємо, що результатом подальших наукової розробки з даної теми має стати аналіз зарубіжного та національного досвіду дослідження договору надання концертних послуг. Окрім того, подальші наукові розвідки з питань регулювання концертної діяльності необхідні і можуть принести реальну практичну користь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про гастрольні заходи в Україні» від 10 липня 2003 р. № 1115-IV. *Голос України*. 2003. № 147.
2. Закон України «Про театри і театральну справу» URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2605-15>.
3. Тот'єв К. Публічний договір. *Хозяйство и право*. 1995. № 6. 77 с.
4. Завидов Б.Д., Гусев О.Б. Особенности возмездных договоров : Практическое пособие. М. : Юридический дом Юстициформ, 2000. 45 с.
5. Бобровик О.В. Треті особи в цивільному процесі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. К., 2009. 21 с.
6. Петров А.И. Договор возмездного оказания консультационных услуг : дис. ... к.ю.н : 12.00.03. Рязань, 2004. 158 с.
7. Запросы звезд в провинции. URL: <http://riderszvezd.narod.ru/stat4.html>.